

2006

001154

SOCIOLOGY - I (Optional)
समाजशास्त्र - I (वैकल्पिक)

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in English or in Marathi.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is Compulsory. Of the remaining questions, attempt any four selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the RIGHT indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे. तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.

P.T.O.

1. Answer *any four* of the following :

खालीलपैकी चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) How French Revolution is related to the development of sociology as a discipline ?

समाजशास्त्र एक शाखा म्हणून विकसित करण्यात फ्रेंच राज्यक्रांती कशी संबंधित आहे ?

(b) Explain G.H. Mead's theory of socialisation.

जी.एच. मीड यांचा सामाजिकरणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

(c) Outline the characteristics of Feudalistic Society.

सामंतवादी समाजाची वैशिष्ट्ये रेखाटा.

(d) What do you know about the Marxist Theory of Class ?

मार्क्सच्या वर्ग सिद्धांताबाबत तुम्हास काय माहित आहे ?

(e) What is Sampling ? Discuss different types of Sampling.

नमुना म्हणजे काय ? नमुना निवडीच्या विविध प्रकाराविषयी चर्चा करा.

SECTION - A

विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) What is Sociological Perspective ?

समाजशास्त्रीय दृष्टीकोण काय आहे ?

10

(b) Explain Parson's concept of society as a social system.

समाजव्यवस्थेचा एक भाग म्हणून समाज ही पारसनची संकल्पना स्पष्ट करा.

(c) Explain the meaning and characteristics of family as a social institution.

सामाजिक संस्थेचा एक भाग म्हणून कुटुंबाचा अर्थ व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

(d) What is Community ? Explain the characteristics of Rural Community.

समुदाय म्हणजे काय ? ग्रामीण समुदायाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) What is Sociology ? Discuss its scope.

समाजशास्त्र म्हणजे काय ? त्याच्या व्याप्तिविषयी चर्चा करा.

(b) Elaborate in brief classification of social groups.

सामाजिक गटांचे वर्गीकरण थोडक्यात विश्लेषित करा.

(c) Discuss the significance of norms and values in social structure.

सामाजिक संरचनेमध्ये प्रमाणके व मुल्यांचे महत्व स्पष्ट करा.

(d) What is Organisation ? Explain different types of Organisation.

संघटना म्हणजे काय ? विविध संघटनांचे प्रकार स्पष्ट करा.

SECTION - D

विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Comment on Karl Marx's theory of dialectics. 10
कार्ल मार्क्सच्या डायलेक्टिक्स सिद्धान्तावर भाष्य करा.
- (b) Explain the process of Social Research. 15
सामाजिक संशोधनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- (c) Discuss social survey as a method of Social Research. 15
सामाजिक संशोधनाची पद्धत म्हणून सामाजिक सर्वेक्षणाबद्दल चर्चा करा.

9. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Explain Emile Durkheim's theory of Division of Labour. 10
इमार्ईल डरखाईमचा श्रम विभागणी सिद्धान्त स्पष्ट करा.
- (b) Explain the significance of hypothesis in research. 15
संशोधनामध्ये गृहीतकृत्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (c) What is Questionnaire ? Explain its limitations. 15
प्रश्नावली म्हणजे काय ? तिच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

- o O o -

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Define Culture. What are the components of Culture ? 15

संस्कृतीची व्याख्या करा. संस्कृतीचे घटक काय आहेत ?

(b) Explain the concept of hierarchy in the context of rural society. 10

ग्रामीण समाजाच्या संदर्भात उतरंड (हायरार्की) ही संकल्पना स्पष्ट करा.

(c) Discuss in detail Max Weber's perspective on social stratification. 15

सामाजिक संरचनेसंदर्भात मॅक्स वेबरच्या दृष्टीकोनाची चर्चा करा.

5. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Explain the role of media in socialisation. 15

समाजिकरणामध्ये प्रसार माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

(b) Explain the concept of inequality. 10

विषमता ही संकल्पना स्पष्ट करा.

(c) Critically examine the concept of vertical and horizontal mobility. 15

व्हर्टिकल व हॉरीझॉन्टल भ्रमण या संकल्पनेस विश्लेषणात्मक तपासा.

P.T.O.

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Discuss in brief about social determinants of economic development. 10
आर्थिक विकासाच्या सामाजिक निर्धारकाबद्दल थोडक्यात चर्चा करा.
- (b) Comment on social transformation as a concept. 10
सामाजिक परिवर्तन एक संकल्पना म्हणून भाष्य करा.
- (c) Examine the impact of science and technology on Indian Society. 10
भारतीय समाजावर विज्ञान व तंत्रज्ञानाचा झालेला परिणाम तपासा.
- (d) Write an essay on the types of Social Movement. 10
सामाजिक चळवळींच्या प्रकारांवर निबंध लिहा.

www.mpscmaterial.com

7. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Explain the function of religion in society. 10
समाजामध्ये धर्माचे कार्य स्पष्ट करा.
- (b) Comment on evolution in the context of social change. 10
सामाजिक बदलाच्या संदर्भात उत्क्रान्तीवर भाष्य करा.
- (c) What are the exogenous sources of social change ? 10
सामाजिक बदलांची बाह्य उगमस्थाने काय आहेत ?
- (d) Discuss in brief about the characteristics of Social Movement. 10
सामाजिक चळवळींच्या वैशिष्ट्याबद्दल थोडक्यात चर्चा करा.

P.T.O.